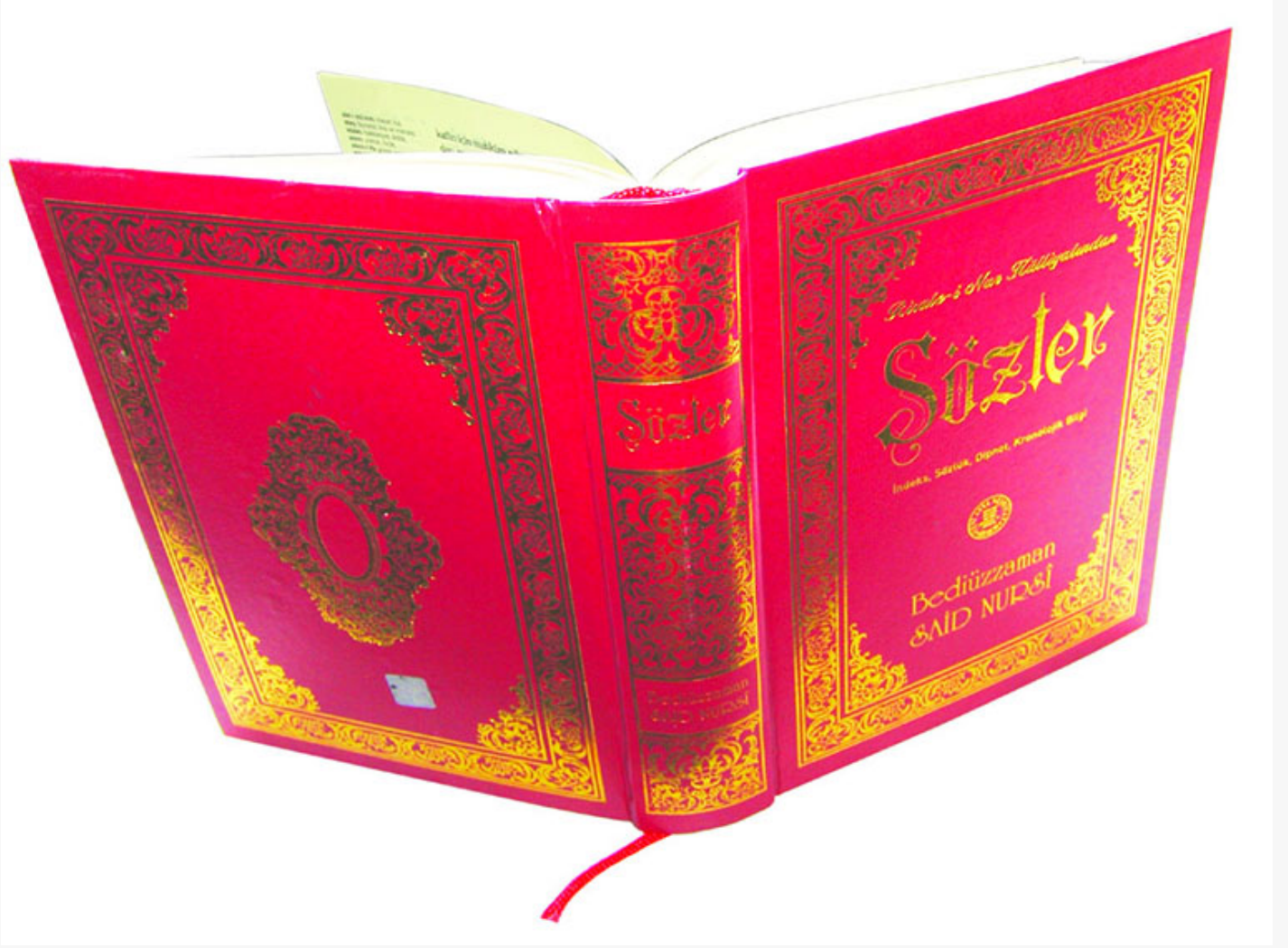

İman Hizmeti

“Deha-i Askerî”

Bediüzzaman, isyanların M. Kemal rejimini nasıl etkilediğini, 1935'te çıkarıldığı Eskişehir Mahkemesindeki müdafaalarında şöyle anlatmaktadır:

“Bundan on iki sene evvel Ankara reisleri, İngilizlere karşı Hutuvat-ı Sitte namındaki mücahedatımı takdir edip, beni oraya istediler. Gittim. Gidişatları, benim ihtiyarlık hissiyatıma uygun gelmedi. ‘Bizimle çalış.’ dediler. Dedim: ‘Yeni Said öteki dünyaya çalışmak istiyor, sizinle çalışamaz; fakat size de ilişmez.’ Evet, ilişmedim ve ilişenlere de iştirak etmedim. Çünkü an’anat-ı İslâmiye lehinde istimal edilebilir bir deha-yı askerîyi, an’ane aleyhine çevirmeye, maatteessüf, bir vesile oldu. Evet, ben Ankara reislerinde, hususan reisicumhurda bir deha hissettim ve dedim: Bu dehayı, kuşkulandırmakla an’anat aleyhine çevirmek caiz değildir. Onun için, ne kadar elimden gelmişse, dünyalarından çekindim, karışmadım.”¹¹

İman Hizmeti

Peki, Said Nursî bu tavrıyla yeni rejim karşısında tamamen teslimiyetçi bir tavır takınıp, kendi dünyasına çekilerek mücadelesini bırakmış mı oluyordu? Hayır. Aksine, en büyük ihtiyaç olan “imanları tahkim ve takviye” hizmetine ağırlık vermek suretiyle, muazzam bir fikir ve inanç mücadelesini başlatmıştı Bediüzzaman. Yazdığı her bir eser, yeni rejimle birlikte zihinlere örülmek istenen zincirin bir halkasını parçalıyor, imanları kurtarıyordu.

Meselâ, “İslâm ordusunun Yunan’a galebesinden neşe alan ehl-i imanın kuvvetli efkârı içinde” içine girmek ve bozmak ve zehirlendirmek için çalışan bir zındıka fikrine karşı, Allah’ın varlığını ispat eden Tabiat Risalesi’ni(12); okullara konulan felsefe dersleriyle haşır inancını genç dimağlardan kazıma gayretlerine karşı Haşır Risalesi’ni(13); “Sinnen, cismen, rütbeten büyük bir adam”ın, ‘Namaz iyidir; fakat her gün her gün beşer defa kılmak çoktur, bitmediğinden usanç veriyor.’ sözüne karşı, namazın lüzum ve ehemmiyetini izah eden “Yirmi Birinci Söz”ü(14); “Biz hayatın her bir çeşit lezzet ve zevkini tatmak ve tattırmak isliyoruz; bize karışma!”(15) diye ortaya çıkan “sefahat ve dalâleti tervih eden bir şahs-ı manevî”ye karşı Gençlik Rehberi’ni ve Meyve Risalesi’ni; “mevcudat-ı âlemden bir şeye Rab ve hakikî malik

olmak" davasında bulunan ve Allah'a inananları türlü şüphelerle tereddüde düşürmek isteyen "ehl-i dalâletin vekili"ne karşı "Otuz İkinci Söz"ün birinci ve ikinci mevkıflarını(16); aynı mihraklardan kaynaklanan "Ben saadet-i dünyayı ve lezzet-i hayatı ve terakkiyat-ı medeniyeti ve kemal-i sanatı, kendimce, ahireti düşünmemekte ve Allah'ı tanımamakta ve hubb-i dünyada [dünya sevgisinde] ve hürriyette ve kendime güvenmekte gördüğüm için, insanın ekserisini bu yola şeytanın himmetiyle sevk ettim ve ediyorum." iddiasına karşı, aynı "söz"ün üçüncü mevkıfını(17); Hz. Peygamber (asm) hakkında uyandırılmak istenen şüphelere karşı "On Dokuzuncu Söz"le(18) "On Dokuzuncu Mektup"u(19); Kur'ân'ı inkâr eden fikirlere karşı "Yirmi Beşinci Söz"ü(20); tesettürü hedef alan gayretlere karşı "Tesettür Risalesi"ni(21); kadın hakları adına dinimize yapılan hücumlara karşı İslâm'ın miras, taaddüd-i zevcat gibi konulardaki hükümlerini müdafaa eden bahisleri(22) kaleme aldı.

Said Nursî'nin, eserlerinden söz ederken, "Muhatabım, nefsimle beraber Avrupa feylesoflarıdır."(23) sözünde işaret ettiği gibi, yazdığı her bir risale, felsefe kaynaklı şüphe ve tereddütlere cevap veriyor; bunalan ehl-i imana rahat bir nefes aldırıp, yeni nesillere pırıl pırıl bir yol gösteriyordu. "Küçük Sözler"den "Otuz Üçüncü Söz"e, "Yirmi Dördüncü Mektup"tan "Ayetü'l-Kübra"ya, "Hastalar Risalesi"nden "İhtiyarlar Risalesi"ne, "Yirmi Sekizinci Söz"deki "Cennet" bahsinden "Yirminci Mektup"taki derin tefekkürî bahislere kadar, bütün risaleler, Kur'ân'dan ilham alınarak, bu zamanın ihtiyaçlarına göre yazılmış birer manevî reçete mahiyetini taşıyordu.

Vefatından önceki en son dersinde, "Kırk sene evvel bir başkumandan beni bir parça dünyaya alıştırmak için bazı kumandanları, hatta hocaları yanıma gönderdi." diyen ve onların getirdiği mesajı, "Biz şimdi mecburuz. 'Zaruretlar haramı helâl edebilir.' kaidesiyle Avrupa'nın bazı usullerini, medeniyetin icaplarını taklide mecburuz." şeklinde aktaran Said Nursî, onlara verdiği cevaptaki, "Çok aldanmışsınız. Zaruret su-i ihtiyardan (iradeyi kötüye kullanmaktan) gelse, katiyen doğru değildir, haramı helâl etmez. (...) Ekmek yemek, yaşamak gibi zarurî ihtiyaçlar haricinde başka hangi zaruret var? Su-i ihtiyardan, gayri meşru meyillerden ve haram muamelelerden tevellüt eden hareketler haramı helâl etmeye medar olamazlar. Sinema, tiyatro, dans gibi şeylerde tiryaki olmuşsa, mutlak zaruret olmadığı ve su-i ihtiyardan geldiği için, haramı helâl etmeye sebep olamaz"(24) ifadeleri ise, yeni dönemde yaygınlaştırılmak istenen hayat tarzı ve kültürüne yönelik önemli uyarılar içeriyordu.

Elle çoğaltılan 600 bin eser

Böylece, "ilerleme" adına dine cephe alan yeni rejimin idarecilerinin, dinin hayatımızdaki tesirlerini tamamen silme gayretlerinin bütün hızıyla devam ettiği bir zamanda, Bediüzzaman'ın eserleri gerçek bir ihtiyaca cevap verdi. Ve onun "sürgün"e gönderildiği beldelerden başlayarak, kısa zamanda bütün yurda yayıldı. Harf inkılâbının yapıldığı bir Türkiye'de, Osmanlıca harflerle yazılan eserler elle çoğaltılarak, 600 bin gibi inanılmaz bir tiraja ulaştı. Eserlerin böylesine süratle ve yaygın bir şekilde benimsenmesi, rejimin hesaplarına hiç de uymayan bir "dinî canlanış" vakiasını ortaya çıkarınca, "tedbir" cihetine gidilmek istendi. M. Kemal'in sağlığında açılan Eskişehir mahkemesi, ardından Said Nursî'nin Kastamonu'da mecburî ikamete tâbi tutulması ve peşi sıra 1943'te açılan Denizli mahkemesi, bu tedbirler cümlesindeydi. Başlangıçta "gizli cemiyetçilik, rejimin temel nizamlarını değiştirmeye teşebbüs, tarikatçılık, dini siyasete âlet etmek" gibi ithamlarla işe girildi. Ama mahkemelerde bu iddiaların hiçbirisi ispatlanamadı.

"Beşinci Şua"

Ve Denizli mahkemesine gelindiğinde, bu ithamlara, Bediüzzaman'ın "**Beşinci Şua**" isimli eserinde M. Kemal için "**deccal, süfyan, din yıkıcısı**" dediği ve bunu "**hadislerle ispatladığı**" iddiası eklendi. "**Beşinci Şua**"nın hiçbir yerinde M. Kemal'in ismi geçmiyordu ve bu eser tamamen, "ahir zaman"la ilgili hadislerin izahından ibaretti. Üstelik eser, yeni Cumhuriyet rejimi kurulmazdan çok önce kaleme alınmıştı. Ama "**Beşinci Şua**"da yapılan bazı yorumlar rejimin tatbikatına tam tamına uygun düştüğü için, "işgüzar" savcılar hemen "isimlendirme"yi yapmış; eserdeki izahlarla rejimin tatbikatı arasındaki paralelliklere dikkat çekerek, iddianamelerini ona göre tanzim etmişlerdi.

Dipnot:

11. Nursî, Tarihçe-i Hayat, s. 341-342.
12. Bediüzzaman Said Nursî, Lem'alar, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2005, s. 420 vd.
13. Bediüzzaman Said Nursî, Sözler, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2008, s. 82 vd.
14. Age, s. 424 vd.

15. Bediüzzaman Said Nursî, Asa-yı Musa, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2008, s. 29.
16. Nursî, Sözlür, s. 962 vd.
17. Age, s. 1020 v.d.
18. Age, s. 370 v.d.
19. Bediüzzaman Said Nursî, Mektubat, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2008, s. 153.
20. Nursî, Sözlür, s. 586 vd.
21. Nursî, Lem'alar, s. 453 vd.
22. Nursî, Sözlür, s. 662-663.
23. Nursî, Tarihçe-i Hayat, s. 390.
24. Nursî, Emirdağ Lâhikası, s. 872-873